

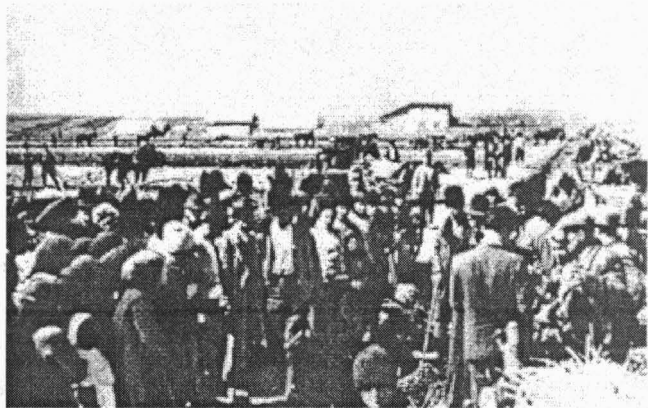
“ÎNGRĂDIREA ȘI DESFIINȚAREA CHIABURIMII” – ETAPA A DOUA A POLITICII AGRARE A P.M.R.

- DEBUTUL PROCESULUI ÎN JUDEȚUL BIHOR -

de

Augustin Țărău, Nicolae Mihu

Principalul factor invocat de către conducerea comunistă în argumentarea necesității trecerii agriculturii pe făgașul modelului sovietic a fost imposibilitatea obținerii unui randament optim pe suprafețe de cultură reduse. Or, cei care provocaseră atomizarea proprietății agricole fuseseră tocmai reprezentanții forțelor de stânga, imediat după accederea lor la putere în 6 martie 1945. În ședința din 24 ianuarie 1945 a F.N.D. vorbitorii, analizând proiectul viitoarei legi pentru reformă agrară, au fost conștienți de faptul că actul preconizat nu putea satisface nevoia de pământ a țăranimii, datorită deficitului de teren arabil existent, și cu atât mai puțin necesarul minim de subzistență. Mai mult, au fost conștienți că aplicarea unei atari măsuri echivala cu un recul economic, în condițiile în care țara avea de plătit uriașe

Imagine de la aplicarea reformei agrare

despăgubiri de război către Uniunea Sovietică și se afla angajată cu forțe armate pe frontul occidental. Această stare de lucruri era grvată și de nevoile de întreținere ale armatei de ocupație sovietice la care se adăuga efortul de refacere economică pe plan intern¹. În fața acestor priorități au prevalat însă directivele transmise de către

¹ *România-Viața politică în documente 1945*, Arhivele Statului din România, București 1994, p. 80-93.

stăpânul moscovit, care indicau tocmai dezintegrarea marilor moșii².

Pulverizarea averilor moșierești prin intermediul reformei agrare a produs și în județul Bihor, mari mutații în structura proprietății agrare. În date comparative situația se prezenta astfel:

STRUCTURA PROPRIETĂȚILOR AGRICOLE DIN BIHOR ÎNAINTE DE REFORMA AGRARĂ DIN ANUL 1945³

Categorii de gospodării	Numărul gospodăriilor		Suprafețe globale	
	Total	în procente	hectare	în procente
Până la 5 ha	83548	79,5	252917	33,8
Între 5-10 ha	14381	13,7	115397	15,6
Între 10-20 ha	5639	5,3	104506	14,0
Între 20-50 ha	1445	1,4	50000	6,70
Peste 50 ha	112	0,1	26848	4,60
Păduri de stat și particulare	---	---	197032	26,5
Total general	105125	100	746700	100

STRUCTURA PROPRIETĂȚILOR AGRICOLE DIN BIHOR DUPĂ APLICAREA REFORMEI AGRARE⁴

Categorii de gospodării	Numărul gospodăriilor	
	Total	în procente
Până la 1 ha	39958	33,1
Între 1-5 ha	53948	49,0
Între 5-10 ha	14381	11,9
Între 10-20 ha	5639	4,7
Între 20-50 ha	1557	1,3
Peste 50 ha	7	---
Total general⁵	120490	100

² Ioan Chiper, Florin Constantiniu, *Modelul stalinist de sovietizare a României*, p.3, în *Arhivele Totalitarismului* nr. 3/1995, vezi și Gheorghe Zamfirescu, *Sovietizarea României, o perspectivă geopolitică*, p. 20, în *Arhivele Totalitarismului* nr. 1/1995.

³ Arhivele Naționale - Direcția jud. Bihor (în continuare ANR-DJBh), fond *Comitetul jud. Bihor al P.C.R.*, dosar nr. 30/1945-1947, f. 22.

⁴ *Ibidem*.

⁵ Statistica cuprinde și suprafețele Plasei Valea lui Mihai, reintegrată în județul Bihor la începutul anului 1947. – n.n. A.Ț. N.M.

**STRUCTURA PROPRIETĂȚILOR AGRICOLE DIN JUDEȚUL BIHOR ÎN IANUARIE
1946⁶**

Plasa	Fără pământ	Până la 5 ha	Între 5-10 ha	Între 10- 20 ha	Între 20- 50 ha	Peste 50 ha
Aleșd	1679	9052	1277	252	28	33
Oraș Beiuș	---	669	33	9	10	4
Beiuș	1071	7473	1163	139	6	---
Beliu	327	3067	751	---	1	---
Ceica	778	7477	973	57	3	3
Centrală	2741	8734	1435	730	153	30
Marghita	753	5361	990	324	70	25
Săcuieni	387	4543	548	246	92	17
Sălărd	490	---	4562	999	135	29
Oraș Salonta	537	3375	456	370	219	75
Salonta	2456	4756	1485	516	120	12
Tileagd	1247	5277	798	277	34	129
Tinca	1385	6675	1970	376	64	6
Vascău	633	6647	791	39	---	---
Oraș Oradea	---	---	---	---	---	---
Total	14520	73106	17232	4314	935	363

De pe urma reformei agrare, statul s-a ales cu importante rezerve de teren, care au fost ulterior înglobate fermelor deja existente iar o parte dintre ele au stat la baza înființării altora. Țărănimea nu s-a bucurat multă vreme de “binefacerile” împroprietărilor, acestea fiind anulate prin procesul de colectivizare.

Următorul pas făcut de comuniști pe calea socializării agriculturii a fost Decretul nr. 83/1949. Operațiunile izvorâte din conținutul său au fost demarate la miezul nopții de 1 spre 2 martie 1949 și s-au desfășurat cu o tenacitate draconică, nemaintâlnită până atunci. Măsura a avut un caracter politic declarat, motiv pentru care s-a ordonat deportarea unui număr de 150 de persoane, în vederea desființării clasei moșierești.

În luna august a aceluiași an a venit rândul chiaburilor. Împotriva lor s-au luat la început măsuri economice discriminatorii, înscrise în așa numitul proces de “îngrădire și de desființare a chiaburimii” prevăzut ca o a doua etapă în programul partidului⁷. Regimul impozitelor agricole progresive, introdus pentru anul 1949 a

⁶ *Idem*, dosar nr. 262/1945-1948, f. 41.

⁷ *Rezoluții și Hotărâri ale C.C. al P.M.R. 1948-1950*, Editura P.M.R., București, 1951, p. 87.

avut ca rezultat imediat un val de infracțiuni economice, alimentat nu de reaua voință a producătorilor agricoli ci de incapacitatea acestora de a asigura cuantumul cotelor de cereale cerute. El s-a concretizat în:

- 77 de condamnări la închisoare contravențională sau amendă în perioada iunie-august,
- 98 de arestări pentru delikte mai grave plus 52 de condamnări în luna septembrie,
- 40 de condamnări în prima jumătate a lunii noiembrie și 45 în cealaltă jumătate,
- 64 și respectiv 32 de condamnări în cele două jumătăți ale lunii decembrie⁸.

Silviu Sârbu, notarul comunei Girișu Negru – executat de Securitate în 3 august 1949.

sanctiunilor Legii sabotajului economic și pentru reprimarea speculei ilicite, se înregistra o penurie de cereale și făină. Izbucnită în 28 iulie, în comunele plaselor din sudul județului, revolta s-a extins și către centru. Represalii nu au întârziat. Ele au fost deosebit de violente soldându-se cu execuții sumare⁹, fără judecată, arestări și internări și un val de deportări în Dobrogea (863 de persoane). Prezentăm în date statistice amploarea acestei “*rebeliuni*”, calificată sub acest nume de către autorități:

Revolta țăranilor a fost declanșată însă, de măsurile concrete aplicate de stat cu ocazia desfășurării treieriișului. Pentru a se elimina evaziunea la predarea cotelor de grâu, au fost organizate tabere de batoze în țărini, unde agenți ai secțiunii agricole județene înregistrau întreaga producție. De aici, cantitățile de grâu datorate statului erau transportate către depozitele *Comcar*, pe spesele producătorului agricol. Apoi, fără a se ține seamă de tradiția locală, aceea a plății în natură (*uiumul*) a muncitorilor de la batoze, a fost introdusă plata bănească, salariată, în condițiile în care alimentele erau raționalizate, activitatea morilor dirijată și îngădită, comerțul limitat și el la contractele cu statul iar pe piața liberă, aflată sub amenințarea

⁸ AN-DJBh, fond *Comitetul jud. Bihor al P.C.R.*, dosar nr. 510/1949, p. 287-317.

⁹ *Idem*, dosar nr. 449/1949 *passim*.

a

STATISTICA PARTICIPANȚILOR LA REBELIUNE¹⁰

Plasa	Co- mu- ne	Numărul țăranilor participanți			Compoziția socială a țăranilor participanți			Compoziția pe naționalități		Țărani mem- bri de partid	Tova- răși bătuți
		paș- nici	agre- sivi	Total	săraci	mijlo- -cași	chia- buri	româ- ni	ungu- ri		
Aleșd	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Beiuș	1	130	---	130	98	23	9	130	---	---	---
Beliu	4	355	300	655	386	217	52	655	---	9	4
Ceica	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Centra lă	4	1489	1361	2850	2188	557	105	720	2130	117	3
Marghi ta	13	2720	2080	4800	3540	1038	222	3030	1770	63	8
Săcuie ni	3	610	20	630	350	235	45	85	545	36	---
Sălard	5	290	460	750	520	200	30	570	180	63	1
Salont a	9	1691	35	1726	1071	480	175	696	1030	217	4
Tileag d	1	490	10	500	400	80	20	280	220	---	---
Tinca	14	3383	2017	5400	3815	1239	346	4455	945	116	8
Vaşcă u	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---
Total	54	1115 8	6283	1744 1	12368	4069	1004	1062 1	6820	601	28

Guvernanți nu și-au permis totuși adoptarea unor măsuri totale, așa cum procedaseră în cazul moșierilor. Chiaburii for-mau o clasă mult mai largă decât aceștia și în plus, oricât ar fi încercat activiștii “să ascută lupta de clasă” la sate,

acești “exploataitori” erau gos-
podarii cei mai de seamă ai
comunelor, și în plus, se înrudeau
cu ma-joritatea consătenilor lor,
împreună cu care își lucrau
pământul și cărora le ofereau
astfel mijloa-cele de existență.
Senti-mentul de proprietate al
chiaburilor se manifesta acut,
întrucât cei mai mulți își
agonisiseră averile muncind în
America, la minerit, în condiții
grele și departe de casă. Alături

Familie de chiaburi

¹⁰ *Idem*, dosar nr. 510/1949, f. 299 – în “Tabel centralizator despre manifestările reacțiunii și rebeliunii decursă în jud. Bihor”.

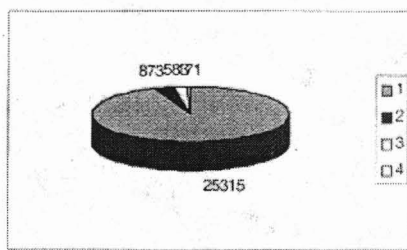
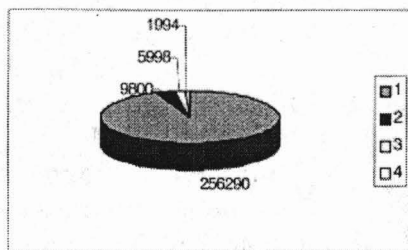
de aceste motive, poate cel mai important era cel de factură economică, sistemul debil al G.A.S.-urilor și C.A.P.-urilor nefiind în stare să satisfacă nevoile de hrană ale populației urbane și necesarul de materii prime solicitat de industriile prelucrătoare a produselor agricole. Cu titlu de exemplu prezentăm mai jos aportul gospodăriilor particulare la o serie de produse alimentare în anul 1952:

**NECESARUL DE LEGUME ȘI ZARZAVATURI PENTRU CONSUMUL POPULAȚIEI
REGIUNII CRIȘANA, PE ANUL 1952¹¹**

Produsul	Plan de producție								Total	
	Sectorul particular		Sectorul de stat		Sectorul gospodării or colective		Gospodării anexe			
	ha	tone	ha	tone	ha	tone	ha	tone	ha	tone
Roșii	2010	27135	60	632	15	225	15	202	2100	28194
Varză	1330	25270	38	492	40	800	28	532	1436	27094
Ceapă	1210	9680	51	444	20	165	18	144	1299	10433
Rădăcina se	835	10855	25	434	35	490	15	195	910	11974
Ardei	2000	12250	18	89	10	80	8	49	2036	12468
Castraveți	350	4200	18	113	7	84	1	12	376	4409
Legume păstăi	1100	3300	5	13	34	149	2	60	1151	3522
Cartofi timpurii	1200	6840	---	---	25	180	35	299	1260	7319
Diferite legume	580	3780	37	401	58	548	6	51	681	4780
TOTAL	10615	103310	252	2618	254	2721	128	15444	11249	110193
Cartofi de iarnă	13600	152320	530	7102	284	3248	40	448	14454	163118
Fasole uscată	1100	660	91	82	45	29	3	2	1239	773
TOTAL GENERAL	25315	256290	873	9800	583	5998	171	1994	26942	274084

PRODUCȚIA

SUPRAFAȚA

1. SECTORUL AGRICOL PARTICULAR
2. SECTORUL AGRICOL DE STAT

3. SECTORUL GOSPODĂRIILOR AGR. COLECTIVE
4. SECTORUL GOSPODĂRIILOR ANEXE

¹¹Idem, fond *Sfatul Popular al Regiunii Crișana-Biroul de Documente Secrete*, dosar nr. 48/1952, f.n.

Până la întărirea sectorului socialist al agriculturii trebuia încă menținută clasă de mijloc a țăranimii, urmând ca după consolidarea acestuia, treptat ea să fie eliminată. S-a trecut la o strictă monitorizare a gospodăriilor mijlocașilor. Periodic secțiunile agricole din cadrul sfaturilor populare raionale întocmeau evidențe ale chiaburilor, pe comune și sate, cu arătarea suprafețelor de teren deținute de aceștia, inventarul agricol de care dispuneau și dacă foloseau sau nu forță de muncă străină.

STATISTICA CHIABURILOR DIN CRIȘANA ÎN ANUL 1951¹²

Plasa	Numărul chiaburilor			Total
	inițial	din comunele anexate de la alte județe	trecuți la alte județe după reorganizare	
Aleșd	68			68
Beiuș	63			63
Oraș Beiuș	11			11
Belu	28		28	---
Ceica	58			58
Centrală	203			203
Marghita	164			164
Salonta	234		42	192
Oraș Salonta	218			218
Săcuieni	290	120		410
Sălard	152			152
Tinca	84			84
Tileagd	129			129
Vaşcău	12			12
Șimleu	---	369		369
Total	1741	489	70	2133

STATISTICA CHIABURILOR DIN CRIȘANA ÎN OCTOMBRIE 1952¹³

Raionul	Numărul chiaburilor
Aleșd	569
Beiuș	676
Marghita	1019
Oradea	879
Salonta	1017
Săcuieni	872
Șimleu	602
Oraș Oradea	114
Total	5698

¹²Idem, fond Sfatul Popular al Regiunii Crișana-Secțiunea Agricolă, dosar nr. 25/1951, f. 67.

¹³Idem, fond Sfatul Popular al Regiunii Crișana-Biroul de Documente Secrete, dosar nr. 22/1952.

«LA RESTRICTION ET LA SUPPRESSION DE LA PAYSANNERIE
COSSUE» - DEUXIEME ETAPE DE LA POLITIQUE AGRAIRE DU PARTI
OUVRIER ROUMAIN

- Résumé -

L'auteur présente dans cet ouvrage un moment douloureux de la collectivisation de l'agriculture. Il s'agit de la confiscation des propriétés agricoles en mars 1949, confiscation qui conduisit, l'été de la même année , au déclenchement d'une révolte paysanne.